

Vem är mannen som misshandlar?

- en studie om karaktärsdrag, orsaker samt behandling

Författare: Linda Jacobsson och Stina Johansson

Socialhögskolan Campus Helsingborg

Vt-09

SOPA 63

Handledare: Carina Tigervall

Author: Linda Jacobsson and Stina Johansson
Title: Who is the man who abuse, characteristic, causes and treatment
Supervisor: Carina Tigervall
Assessor:

Abstract

The aim of this essay was to examine how an abusive man is perceived from a professional point of view. We examined if the male abusers had certain traits in common, what causes a man to abuse and what treatment there is for the abuser. Socialstyrelsens reports 2006 that violence against women in Sweden is estimated to a cost of 2,7 to 3,3 billion a year. Based on qualitative interviews with semi structured interviews we gathered our information from six professionals who have experience within the area. The result of the study shows that there aren't any specific differences when it comes to social background, such as income or social status in regards of the abuser. As far as personal traits we found that the men had certain things in common, such as low self-esteem, relationship difficulties, insecurity and that they frequently felt inferior. Furthermore we also found that violence in their upbringing was the most common reason to why these men engaged themselves in violence. Power and control were the most crucial other factors to the emergence of violence. As far as treatment goes, different types of therapy seemed to be the most helpful in their recovery, both individual or in group sessions.

Key words: man's violence in a relationship, power and control, causes, treatment

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1 Problemformulering.....	5
1.2 Syfte och frågeställningar.....	6
1.3 Avgränsning.....	6
1.4 Definition av begrepp.....	6
2. Metod.....	8
2.1 Metodval.....	8
2.2 Urval och motivering av urval.....	9
2.3 Bearbetning och analys.....	10
2.4 Resultatens tillförlitlighet.....	10
2.5 Etiskt övervägande.....	10
2.6 Genomförande och arbetsfördelning.....	11
2.7 Presentation av intervjupersonerna.....	12
3. Tidigare forskning.....	12
3.1 Vad karaktäriserar mannen.....	12
3.2 Orsaker.....	13
3.3 Behandling.....	15
3.4 Sammanfattning.....	16
4 Teori.....	17
4.1 Könsmaktsordningens förklaringsmodeller.....	17
4.2 Maskulinitet.....	17
4.3 Sammanfattning.....	19
5. Analys.....	20
5.1 De våldsamma männens karaktärsdrag.....	20
5.2 Individnivå: Orsaker till mannens våld mot kvinnan i en nära relation uppväxtförhållande.....	21
5.4 Missbruk.....	23
5.5 Individuella psykiska sjukdomar och problem.....	25
5.6 Vanmakt, Makt och Kontroll.....	26
5.7 Strukturell nivå: Mannens överordnade position i samhället.....	28
5.8 Social kontext.....	30
5.9 Kulturell nivå: Familjekulturer.....	31

5.9.1 Behandling.....	34
6. Slutdiskussion.....	36
Referenslista.....	40
Bilaga 1 Informationsbrev.....	42
Bilaga 2 Intervjuguide.....	43

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till våra professionella informanter som har bidragit med sina åsikter och erfarenheter i arbetet med vår forskningsfråga. Intervjuerna har varit mycket givande, och har bidragit till mycket ny kunskap som vi kommer att ta med oss i vår framtida yrkesroll. Vi vill även tacka vår handledare Carina Tigervall för den hjälp och stöd vi har fått under arbetets gång.

Kapitel 1 Inledning

I detta kapitel redogör vi för problemformulering, syfte, frågeställningar och definition av begrepp.

Problemformulering

Antalet anmälda fall av kvinnomisshandel över 15 år, har ökat under de senaste tio åren med 7000 anmälningar. Under 2008 anmäldes omkring 28 200 fall av misshandel mot kvinnor över 15 år. Tre av fyra anmälda misshandelsfall mot kvinnor över 15 år, visar att gärningsmannen var bekant med den utsatta kvinnan (www.bra.se). Mannens våld mot kvinnan i en nära relation är ett omfattande och angeläget samhällsproblem. Det är ett stort problem som berör flera aktörer. Dessutom utgör mannens våld mot kvinnan ett rättsligt problem, eftersom det är ett brott. Våldet är för de drabbade kvinnorna och deras barn även ett folkhälsoproblem och ett socialt problem. För samhället medför det stora ekonomiska påfrestningar genom olika samhällsinsatser. Mannens våld mot kvinnan i en nära relation är vidare ett jämställdhetsproblem och utgör ett allvarligt brott mot kvinnans mänskliga rättigheter. Samhällsekonomiska kostnader för mäns våld mot kvinnor uppskattas till mellan 2,7 miljarder och 3,3 miljarder kronor per år (www.socialstyrelsen.se).

Vidare leder dessa fakta, oss in på vem mannen är som misshandlar kvinnan i en nära relation. För den misshandlade kvinnan finns det många möjligheter att få hjälp. Kvinnan är medveten om att hon kan få hjälp av polis, kvinnojour, sjukvård och socialtjänst. Vår förförståelse angående män som misshandlar kvinnor är att det ofta läggs stor vikt på den misshandlade kvinnan. Att enbart rikta in insatser på kvinnan är inte tillräckligt för att komma åt samhällsproblemet, eftersom det är mannen som misshandlar.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka fenomenet kvinnomisshandel.

- Vad karaktäriserar enligt de professionella, mannen som misshandlar kvinnan i en nära relation?
- Vilka orsaker ligger bakom mannens beteende, enligt de professionella?
- Vilken behandling ges till mannen i region Skåne?

Avgränsning

Vi har valt att avgränsa oss genom att undersöka mäns våld mot kvinnor i en nära relation. Med en nära relation menar vi där en man och en kvinna lever eller har levt tillsammans i en nära relation, likt maka, sambo, flickvän eller en före detta. Andra konstellationer som exempelvis samkönade parrelationer har vi valt att inte ta med i detta sammanhang, eftersom heterosexuella relationer är den vanligaste parkonstellationen i samhället. Ytterligare avgränsning har vi gjort genom att endast undersöka mannen som misshandlar kvinnan och då inte belysa kvinnan som misshandlar mannen. Vi har valt att intervjua de professionella som arbetar med männen för att få deras perspektiv och relevant kunskap om mannens karaktärsdrag, orsaker till våldet samt vilken behandling som erbjuds.

Definition av begrepp

Under denna rubrik förklarar vi begrepp som tas upp i uppsatsen.

Våld ”är varje handling riktad mot en annan person, som genom att denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något den vill”. Per Isdal, psykoterapeut, verksam vid Alternativ till våld i Oslo (Isdal, 2001).

Fysiskt våld ”är användandet av varje form av fysisk makt, som genom att den smärtar, skadar, skrämmer och kränker, påverkar en annan människa att avstå från att något hon önskar göra eller att göra något mot sin vilja” (Isdal, 2001).

Sexuellt våld utgörs av alla handlingar som riktas mot en annan persons sexualitet, som genom att det smärtar, skadar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller att avstå från att göra något den vill” (Isdal, 2001).

Materiellt våld ”är alla handlingar som riktas mot ting eller föremål, som, genom att de verkar skrämmande eller kränkande, påverkar andra att göra mot sin vilja eller att avstå från att göra någon de vill” (Isdal, 2001).

Psykiskt våld ”är dels att skada, skrämma eller kränka på alla sätt som inte är direkt fysiska till sin natur, dels att styra och dominera andra människor med hjälp av en bakomliggande makt eller en hotbild” (Isdal, 2001).

Latent våld ”är våld som bara fungerar i kraft av sin inneboende möjlighet. Vi kan betrakta det som ett exempel på latent våld, när flera tusen storstadskvinnor låter bli att gå ut på kvällen därför att det har varit en våldtäktsman i farten i stadsdelen. Risken för våld styr deras beteende. I nära relationer, där det har förekommit våld, kan det latent våldet lätt utveckla sig till att bli den dominerande våldsformen, sett från de utsattas sida. Risken för nytt våld kan styra allt de utsatta gör och företar sig, allt blir till ett strategiskt beteende för att undvika nytt våld” (Isdal, 2001).

ATV, Alternativ till vold är en behandlingsmetod som leds av Per Isdal som är psykoterapeut och har lång erfarenhet av att möta män med våldsproblem. *Alternativ till vold* i Oslo, var den första behandlingsverksamheten i Norden för män med våldsproblem. Även i Sverige arbetar numera många verksamheter med denna behandlingsmetod (Isdal, 2001)

KBT, förkortning av kognitiv beteendeterapi, en terapimetod som fokuserar på att förändra tankar, vanor och beteende för att hjälpa människor.

Hegemoni begreppet hegemoni härstammar från den italienska filosofen Antonio Gramscis analys av klassrelationer. Hegemonisk maskulinitet kan beskrivas som en hierarki av manliga könsroller som finns inom ett visst sammanhang. Hegemonisk maskulinitet är den maskulinitet som värderas högst i en kontext och förknippas med privilegier (Johansson, 2000).

Nära relation med en nära relation menar vi där en man och en kvinna lever eller har levt tillsammans i en nära relation, likt maka, sambo, flickvän eller en före detta.

Könsmaktsordningens tre förklaringsnivåer:

Individnivå utgår från personens egenskaper och egna problem, till exempel missbruk, kriminalitet, psykisk ohälsa och uppväxtförhållande.

Strukturell nivå utgår från det samhälle som råder och dess strukturer, till exempel familjen, föräldraskap och arbetsliv där olika normer kan gälla för män och kvinnor.

Kulturell nivå utgår från de förståelseramar, normer och värderingar som individen har.

Kapitel 2 Metod

I detta kapitel tar vi upp metodval, urval, bearbetning av den information vi samlat in och resultatets tillförlitlighet. Vi tar även upp etiska överväganden, genomförande samt arbetsfördelning.

Metodval

I denna uppsats används kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer med professionella personer inom vårt valda ämne.

Kvalitativ metod passar vår uppsats bäst då vi vill lägga fokus på förståelse kring mannens våldsbeteende mot kvinnan. I den kvalitativa metoden betonar man ett tätt och nära förhållande mellan de som utför undersökningen och den miljö och de personer som undersöks. Kvalitativ metod går in på djupet i det man vill undersöka och studerar helheten i forskningsfrågan (Repstad 1999, Backman, 1998). Kvalitativ forskning avser särskilda sätt att analysera empiri och presentera resultat, detta genom forskningsmetoder likt intervju och observation. Vi analyserar, värderar och tolkar även resultatet (Jacobsson, Eliasson-Lappalainen, Swärd och Meeuwisse, 2008).

Ett centralt begrepp i kvalitativ metod är att så långt som möjligt ha ett nära och direkt förhållande till det man studerar. Fördelen med att använda en kvalitativ metod i undersökningen är att det ger utrymme för flexibilitet, vilket inte kan uppnås med kvantitativ metod. Flexibilitet i kvalitativa undersökningar skapar utrymme för svarspersonerna att berätta utifrån sin verklighetsuppfattning, motiv och tankesätt kring forskningsfrågan. I vår undersökning är flexibilitet en stor tillgång att dra nytta av då vi kan ställa följdfrågor. Vilket leder till att intervjupersonen får möjlighet att på ett djupare sätt ge sin synpunkt på ämnesområdet (Repstad, 1999).

Semistrukturerade intervjuer bygger på specifika frågor men ger utrymme för en dialog mellan forskare och informant, vilket även ger möjlighet till att fördjupa sig genom att utveckla och förtydliga sina svar. Intervjumetoden är tillräckligt fokuserad och strukturerad för att skapa jämförbarhet, ger dock utrymme för informanten att svara med egna ord (May, 2001). I en strukturerad informantintervju menas de intervjuer som görs med färdigformulerade frågor utan fasta svarsalternativ (Halvorsen, 1992).

Urval och motivering av urval

Vi har intervjuat sex professionella informanter som arbetar med män med våldsproblematik. Intervjupersonerna arbetar på Kriscentrum för män i region Skåne, en arbetar i Lund, en i Ängelholm, en i Helsingborg och en i Landskrona. Två arbetar i dagsläget som socionomer inom socialförvaltningen i Landskrona, men har tidigare erfarenhet av arbete med våldsamma män på kriscentrum i Landskrona. Samtliga intervjupersoner är män. Med hänsyn till etiska skäl har vi valt att inte intervju de misshandlande männen själva. Vårt arbetsmaterial kommer att baseras på tidigare forskning och vetenskapliga texter som stämmer överens med vårt utvalda forskningsområde. Samt intervjumaterialet och övrig litteratur som vi finner relevanta och intressanta för ämnet.

Valet av de professionella informanterna grundar sig i att vi ville få deras erfarenheter och upplevelser av arbetet med de misshandlande männen. Den kunskap vi erhåller genom denna undersökning är utifrån de professionellas erfarenheter och upplevelser, undersökningen är då alltså inte grundad på de misshandlande männens egna upplevelser/erfarenheter. Den kunskap vi har fått genom de professionella informanternas erfarenheter och upplevelser ligger på en individuell, strukturell och kulturell nivå.

Bearbetning och analys

I samband med bearbetningen av materialet upptäckte vi att ljudkvalitén försämrades under en kort episod under en av intervjuerna, men det utspelade sig i början under vår inledande presentation och vi anser därför att det inte har någon betydelse. Därefter påbörjade vi arbetet med att koda intervjuerna utifrån våra frågeställningar, detta för att de ska kunna besvaras på ett tillförlitligt sätt. Vi kodade intervjuerna genom att delade in empirin i teman för att sammanställa intervjumaterialet. Vi redovisar empirin i analysen, där vi kopplar samman tidigare forskning samt teorier. I analysdelen används citat där vi har döpt intervjupersonerna till benämningar P1 till P6. Vi har anonymiserat de professionella informanterna på grund av att deras klienter inte ska kunna identifieras och känsliga delar i intervjun inte ska kunna härledas till männen.

Resultatens tillförlitlighet

För att uppnå ett tillförlitligt resultat beaktar vi reliabiliteten samt validiteten i vårt arbete i att uppnå forskningsfrågans syfte. Med reliabilitet menas att vi uppnår samma resultat genom samma mätningar vid olika tillfällen. Med validitet menas att vi undersöker det vi avsett att undersöka (May, 2001). Under arbetet med uppsatsen arbetar vi med begreppen reliabilitet och validitet kontinuerligt, samt följer upp detta i våra olika arbetsmoment. Detta för att vi ska uppnå ett tillförlitligt resultat med vår forskningsfråga.

Kvalitativa metoder ger utrymme för tolkningar, därför har vi under intervjuerna försökt att vara neutrala och inte ställt ledande frågor. Två av intervjupersonerna arbetar inte längre med män med våldsproblematik. Vi valde dock att intervjua dem ändå eftersom de har många års erfarenhet och relevant kunskap inom det berörda området, därför anser vi att resultatet är av hög relevans.

Etiskt övervägande

Etiska aspekter och bedömningar bör alltid vara närvarande i uppsatsens alla delar och i alla beslut som fattas. Man bör ta ställning till om någon kan komma till skada genom att medverka i uppsatsen, samt eventuella konsekvenser det kan leda till för de inblandade aktörerna (Johansson & Öberg, 2008).

I vår undersökning anser vi att nyttan väger tyngre än den kränkning som uppstår för de misshandlande männen. Vi har utfört intervjuer med de professionella som arbetar med

männen, och då inte männen själva på grund av etiska överväganden. Vi menar att det är ett känsligt ämne som kan vara kränkande för männen att samtala om. Dels är det få män som söker behandling, dels ännu färre män som vi tror skulle vilja ställa upp på en intervju. Intervjupersonerna har informerats om tystnadsplikten vi har gentemot dem. Vi har även inhämtat samtycke från intervjupersonerna inför varje intervjutillfälle. I informationsbrevet framgår det att intervjumaterialet enbart används till uppsatsen, samt att vi kommer att försäkra intervjupersonerna största möjliga anonymitet. Vi kommer endast att använda de insamlade uppgifterna i arbetet, för att uppnå vårt forskningsändamål. Vi kommer att ge intervjupersonerna utrymme att yttra sig över känsliga delar som berör undersökningen. Därefter erbjuder vi intervjupersonerna att ta del av det färdiga och godkända resultatet.

Genomförande och arbetsfördelning

Vi påbörjade arbetet med C-uppsatsen genom att efterforska på Internet om relevant information om män med våldsproblematik, samt vilka verksamheter som vänder sig till dem. Resultatet av vår efterforskning bidrog till att vi fick kontakt med ett antal intervjupersoner, vilket även medverkade till ytterligare kontakter inom det berörda området. Vi har sedan tidigare under utbildningen deltagit i en gästföreläsning där en av de berörda intervjupersonerna föreläst. Föreläsningen bidrog till ett ökat intresse och en nyfikenhet gällande forskningsämnet, det medverkade även till att vi kunde få en snabb kontakt. De resterande intervjupersonerna kontaktade en av oss via telefon, samtidigt höll vi kontakt via e-post. Vi sammanställde en intervjuguide under tiden vi väntade på att få utföra intervjuerna.

Efter inbokade intervjuer framställde vi ett informationsbrev som vi sände ut en vecka innan intervjutillfället. I informationsbrevet informerades intervjupersonerna om uppsatsens syfte samt hur materialet ska användas. Vi menar att det är viktigt att det går etiskt rätt till under arbetets gång och därför informerar vi intervjupersonerna genom ett informationsbrev. Vi har båda deltagit under samtliga intervjuer, ansvaret har dock fördelats på tre intervjuer var där man har utfört intervjun och genomfört transkriberingen. Vi läste igenom och sammanställde intervjuerna enskilt. Därefter läste vi igenom vad båda hade kommit fram till och sammanfattande det till empiri i analysen. Under arbetet med intervjuerna läste vi på och letade fram fakta om vårt utvalda ämne, som vi delgav varandra.

Presentation av intervjupersonerna

Intervjuperson 1 är utbildad socionom och har 5-7 års erfarenhet av arbete med män med våldsproblematik. Utöver denna erfarenhet har *intervjuperson 1*, 25 års erfarenhet av socialt arbete med vuxna missbrukare.

Intervjuperson 2 är utbildad socionom och har 5-7 års erfarenhet av arbete med män med våldsproblematik. Utöver denna erfarenhet har *intervjuperson 2*, 27 års erfarenhet av socialt arbete.

Intervjuperson 3 är utbildad socionom, har steg 1 utbildning och har 4 års erfarenhet av arbete med män med våldsproblematik.

Intervjuperson 4 är utbildad beteendevetare och har läst psykologi, sociologi och pedagogik. Intervjuperson 4 har 3 års erfarenhet av arbete med män med våldsproblematik.

Intervjuperson 5 är utbildad socionom, samt har en påbyggnadsutbildning i familjeterapi och har 7 års erfarenhet av män med våldsproblematik.

Intervjuperson 6 är utbildad socionom med inriktning på individ- familjebehandling och har en påbörjad magisterutbildning. Utöver det har intervjuperson 6 en vidareutbildning i alternativ till våld, en kortare utbildning i MI och även hot och konflikthantering. Intervjupersonen har ca 1 års erfarenhet av arbete med män med våldsproblematik.

Kapitel 3 Tidigare forskning

I detta kapitel redogör vi för vad tidigare forskning säger gällande män med våldsproblematik. Detta gör vi genom att dela in forskningen i karaktär, orsaker och behandling.

Vad karaktäriserar mannen

Mona Eliasson (1997) har genom sin forskning kommit fram till olika karaktärsdrag hos män som utövar våld. Karaktärsdrag som utmärker männens våldsbeteende är svartsjuka och osäkerhet, samt en känsla av maktlöshet. De misshandlade männen gör ofta ett gott intryck på kvinnorna vid det inledande förhållandet. Mannen är mycket charmerande, hjälpsam och uppvaktande. Mannen får kvinnan att känna sig speciell och mycket omtyckt. Kvinnan

upplever att mannen behandlar henne som ingen någonsin tidigare har gjort och hon känner sig därför unik. Vid detta inledningsskede finns inga tecken på brutalitet eller våldsbenägenhet. Enligt Bernard och Bernard kan beteendet beskrivas likt Dr Jekyll and Mr Hyde-personlighet, detta för att symbolisera den dubbelhet kvinnorna upplever (Eliasson, 1997).

Gondolf kan urskilja tre olika huvudtyper av män. Huvudtyperna grupperas som ”sociopater”, ”antisociala misshandlare” eller ”typiska misshandlare”. Den sociopatiska misshandlaren är extremt våldsam fysiskt, emotionellt och sexuellt. Sociopaten reagerar oförutsägbart efter våldet och skyller gärningarna på kvinnan. Männen i den här gruppen har ofta ett kriminellt förflutet med drog och/eller alkohol problematik. Den antisociala misshandlaren är mycket våldsam fysiskt och emotionellt. Mannen är även våldsbenägen mot personer utanför familjen, men straffas sällan för sina handlingar. Den typiska misshandlaren utövar inte lika starkt fysiskt och verbalt våld. Det typiska för de här männen är att de är ångerfulla och söker kvinnans förlåtelse. I de här relationerna döljs oftast förtrycket och våldet, vilket resulterar i att kvinnan sällan lämnar förhållandet och söker hjälp. Gondolf kan inte urskilja några speciella samband mellan våldsbenägenhet och männens sociala eller kulturella tillhörighet (Eliasson, 1997).

Per Isdal (2001) är psykoterapeut och leder ATV, alternativ till våld och han menar att tidigare forskning samt den forskning som pågår försöker karaktäriserar vilken typ av människor som utövar våld. Resultatet visar på att typiska personlighetsdrag inte kan fastställas, det enda sambandet man kunde urskilja var att män är överrepresenterade. Forskningen visar även på att män med våldsproblematik inte kan delas in i personlighetstyper (Isdal, 2001).

Orsaker

Per Isdal (2001) har en förklaring till varför vissa män utövar våld, våldet kan förstås som en reaktion på och ett försök att kontrollera vanmakt och maktlöshet. Vanmakten handlar om olika grader av maktlöshet, och kan ses som brist på förutsägbarhet, översikt och kontroll. Även brist på inflytande och möjlighet att påverka och hitta lösningar samt utvägar. Mannen upplever även brist på beskydd och trygghet samt att bli sedd, hörd och förstådd. Vanmakten som männen upplever kan handla om att de lever i en särskild svår och besvärlig livssituation. Mannen upplever rent känslomässigt vanmakt i form av maktlöshet i olika situationer. Känslomässig vanmakt är en maktlöshet som mannen kan uppleva, som handlar om en

osäkerhet inför sina egna och andras känslor. Mannen står inte ut med sina inre känslor, vilket resulterar i att han agerar ut dem på ett våldsamt sätt. Vanmakten kan ses ur ett strukturellt perspektiv, där samhällets utformning begränsar personen utifrån kön, klasstillhörighet, etnicitet och sexuella läggning. Begreppet vanmakt kan kopplas till frustration, som är ett tillstånd som uppstår när man hindras från att följa sin plan och att nå sitt mål. Frustration och vanmakt tillsammans med andra känslor som rädsla, ångest och ilska leder ofta till aggression och uttrycks genom våldshandlingar (Isdal, 2001).

Per Isdal (2001) anser att den viktigaste orsaken till våldsamt beteende på individnivå är misshandel och övergrepp under uppväxten. Detta är dock inte hela förklaringen eftersom det finns många som har blivit utsatta men inte använder våld och tvärtom. Faktorer som inverkar på individnivån kan vara uppföstran, tidiga trauman och förluster samt olika biologiska faktorer. Även på gruppnivå kan man se faktorer som mobbning, gängbildning och andra typer av grupstryck som inverkar på mannens våldsbeteende. På samhällsnivå kan man urskilja vidare faktorer som har stor betydelse, i högsta grad är det ojämlika maktförhållandet mellan könen (Isdal, 2001).

Mona Eliasson och Barbro Ellgrim (2006) menar att könsmaktsordningen inte själv kan förklara varför vissa män misshandlar sin partner. De menar att psykologiska och individuella förklaringar måste synliggöras, eftersom samhälliga och individuella faktorer samverkar. Enligt officiell statistik över de män som misshandlar sin partner ses vissa grupper av män som överrepresenterade. De grupper som är överrepresenterade i statistiken är män med låg social status, kriminella och missbrukare. Ett problem med statistiken är att det finns ett stort mörkertal, då våldet är osynligt och många misshandlande män inte anmäls och inte finns i statistiken (Eliason & Ellgrim, 2006).

Enligt Mona Eliasson (1997) har de brittiska forskarna Rebecka och Russell Dobash genom forskning synliggjort fyra orsaker till mäns våld i nära relationer. De olika orsakerna är svartsjuka och en känsla av äganderätt, mäns förväntningar på kvinnors arbete i hemmet, mäns känsla av att ha rätt att "straffa" sina hustrur/sambor och vikten av att upprätthålla mäns auktoritet. Dessa orsaksförklaringar stämmer överens med de misshandlande männens egna beskrivningar om varför de utövar våld mot kvinnorna (Eliasson, 1997). Vissa män brukar våld för att ge upprättelse för den makt och kontroll de anser sig ha rätt att utöva gentemot

kvinnan. Detta våld brukar mannen på grund av att makten är på väg att gå förlorad (Eliasson, 1997).

Hamberg & Hastings undersökte 200 våldsamma mäns personlighetsdrag, och fann genom analysen inga specifika drag som kännetecknade kvinnomisshandlaren. Enligt Eliasson har några forskare kommit fram till att misshandlande män inte skiljer sig markant från normalbefolkningen (Schuerger & Reigle 1988). Kliniska studier visar att många misshandlande män själva har varit utsatta för fysiska och/eller sexuella övergrepp i barndomen, eller bevittnat våld i hemmet (Sonkin m.fl 1985). Detta förklarar inte varför vissa män tar till våld på grund av deras uppväxtförhållanden, då det är vanligare att kvinnor utsätts för detta. Men kvinnorna tar inte till våld för det (Eliasson, 1997).

Behandling

Gondolf har beskrivit utifrån huvudtyperna mannens möjligheter att rehabiliteras från våldet. Han menar att vilka män som helst kan utöva våld gentemot kvinnan. Mannens syfte med våldet är att påminna kvinnan om hennes lägre status och sämre värde. Den ”*typiska misshandlaren*” är tysta och stillsamma män som utan förvarning får ett utbrott och misshandlar kvinnan. Efteråt betar sig mannen ångerfullt och hjälpsökande. Dessa män har möjlighet att rehabiliteras från våldet. Men har en lång tid passerat från senaste övergreppet, är männen inte lika benägna att söka hjälp, och även på grund av att männen anser att de inte har gjort något fel. Kvinnan har allt ansvar enligt männen (Eliasson, 1997).

De män som tillhör ”*sociopater*” och ”*antisociala misshandlare*” är de som har minst möjlighet att rehabiliteras från våldet. Männen behöver psykiatrisk behandling för många olika problem. Chansen att våldet ska upphöra mot familjen är liten. Eva Lundgren menar att de misshandlande männens egen syn på sitt våldsbeteende är att de bagatelliserar sitt våld och parallellt bönfäller utomstående auktoriteter för att rentvår sitt handlande och försöker undvika ansvar, enligt Eliason (1997).

Norge är ett föregångsland när det gäller behandling av våldsamma män utifrån ATV, alternativ till våld. Forskningen från Norge visar på att majoriteten av de män som gått i behandling har upphört med våldsbeteendet. I Sverige har även liknande behandlingsverksamheter vuxit fram. Behandlingen inom ATV innehåller fyra olika steg, i det första steget lägger man fokus på själva våldet. Mannen måste kunna sätta ord på våldet och

framförallt erkänna det. Efter att mannen har erkänt våldet så arbetar man i steg två med att ta ansvar för sina våldshandlingar. Man lägger fokus på våld i olika situationer och synliggör valmöjligheter till våld. I det tredje steget arbetar man med att sätta våldet i sitt sammanhang. För att förstå våldet och mannens beteende kan man granska det i relation till hans livshistoria, den kulturella kontext som personen lever i samt till den situation han befinner sig i. I det fjärde och sista steget i behandlingen ligger fokus på att mannen får en förståelse för våldets konsekvenser för omgivningen, då speciellt för offret. Mannen ska även utveckla ett fungerande känsloliv och en förmåga till empati (Isdal, 2001).

Sammanfattning

Mona Eliasson (1997) utmärker karaktärsdrag hos misshandlande män som är: svartsjuka, osäkerhet samt en känsla av maktlöshet. Hon ser mäns våld mot kvinnor ur ett samhälls- och individ perspektiv. Gondolf urskiljer tre olika huvudtyper av män ”sociopater”, ”antisociala misshandlare” eller *typiska misshandlare* och han ser mäns våld mot kvinnor ur ett individ perspektiv.

Per Isdal (2001) menar att typiska personlighetsdrag hos misshandlande män inte kan fastställas. Han förklarar mäns våld mot kvinnor som en reaktion på och ett försök att kontrollera vanmakt och maktlöshet. Han menar även att den viktigaste orsaken till våldsbeteende på individnivå är misshandel och övergrepp under uppväxten. På samhällsnivå har ojämlika maktförhållanden mellan könen stor betydelse för våldets existens (Isdal, 2001). Per Isdal (2001) ser mäns våld mot kvinnor ur ett samhälls- individperspektiv.

Rebecka och Russell Dobash har genom sin forskning kommit fram till fyra orsaker till mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Orsakerna är svartsjuka och en känsla av äganderätt, mäns förväntningar på kvinnors arbete i hemmet, mäns känsla av att ha rätt att ”straffa” sin hustru/sambor och vikten av att upprätthålla mäns auktoritet, enligt Eliasson (1997). Sonkin m.fl. har kommit fram till att många misshandlande män har varit utsatta för fysiska och/eller sexuella övergrepp i barndomen, eller bevittnat våld i hemmet, enligt Eliasson (1997).

Gondolf ser de misshandlande männens möjlighet att rehabiliteras utifrån vilken huvudtyp de tillhör. Den ”*typiska misshandlaren*” har störst chans att rehabiliteras från våldet, enligt Eliasson (1997). ATV, Alternativ till våld är en vanlig behandlingsform som används i arbetet med våldsamma män och fokuserar på fyra steg (Isdal, 2001).

Kapitel 4 Teori

I vår uppsats har vi använt oss av teorier för att analysera empirin i vår forskningsfråga. Vi har valt att använda oss av genusperspektivet och riktar in oss på könsmaktsordningens tre förklaringsnivåer och hegemonisk maskulinitet.

Könsmaktsordningens förklaringsnivåer

Kön kan alltid kopplas till någon grad av makt. I teorier om könsmaktsordning anses kön och makt kopplas samman, då mannen har mer makt än kvinnan (Eliasson & Ellgrim, 2006).

Enligt Eliassons och Ellgrims modell av hur könsmaktsordningen fungerar, finns olika nivåer som förklarar mäns våld.

Den första förklaringsnivån är individnivån och den handlar om individuella olikheter och avvikelser. Individnivån förklarar männens våld utifrån egenskaper och egna problem. Vilket kan handla om män med alkohol- och drogproblematik, kriminella, mentalt sjuka, psykopater och män som själva har varit utsatta för våld under uppväxten. Den andra nivån är strukturell nivå och den menar att mäns våld är en förklaring av det samhälle som råder. Samhället uppmuntrar och underlättar för individuella män att dominera, kontrollera och till och med bruka våld mot kvinnor. Olika strukturer i samhället kan vara familjen, föräldraskap och arbetsliv där olika normer kan gälla för män och kvinnor. För att analysera våld mot kvinnor enligt den strukturella nivån är begreppet patriarkala maktstrukturer som formar individens handlingar, enligt Johnsson- Latham (Eliasson & Ellgrim, 2006).

Den patriarkala maktstrukturen utgör sociala system där kvinnor är underordnade män. Strukturellt våld kan ske i form prostitution, tvångsgifte, könsstympning och trafficking vilket är avgörande faktorer för kvinnans välbefinnande, hälsa och liv. Den tredje nivån är den kulturella nivå och den förklarar våldet genom de förståelseramar, normer och värderingar mannen har som sitt försvar och sin ursäkt för våldet mot kvinnan. Kulturell nivå kan exempelvis förklara våldet genom att mannen känner skam på grund av att han inte får vara herre över sitt eget hus och provoceras av en dominant fru (Eliasson & Ellgrim, 2006).

Maskulinitet

Robert W Connell är en av de mest betydande mansforskare som har bidragit till den kanske viktigaste teoribildningen inom området mansforskning. Enligt Connell uppkommer kön i ett

system av relationer, istället för att urskilja manligt och kvinnligt som ett objekt bör man rikta in sig på de processer och relationer som män och kvinnor lever utifrån sina typiska könsroller. Han beskriver uppkomsten av kön som ett sätt att forma sociala handlingar. Förhållandet mellan könen konstrueras och förändras över tid, och formas i interaktion med de samhälleliga strukturerna och de vardagliga relationerna mellan kvinnor och män. Kön samspelar i konkreta relationer och med andra sociala strukturer, exempelvis klass och etnicitet. Connell urskiljer en hierarkisk ordning gällande manlighet, där män intar olika positioner, i förhållande till varandra, till kvinnor och till makten (Hydén & Månsson, 2006)

Det finns en manlig hierarki enligt Connell, där män intar tre olika positioner. De olika positionerna i den manliga hierarkin är: *hegemonisk-dominant*, *delaktig* och *underordnad*. Det är endast ett fåtal män som tillhör den *hegemonisk-dominanta* positionen, här inkluderas de män som har ledande positioner inom näringsliv och den statliga sektorn. Männerna som tillhör den *hegemonisk-dominanta* positionen uppnår bedömningsgrunderna för en dominerande manlighet, eftersom de har ekonomisk och kulturell makt, genom att de påverkar hur samhället gestaltas. De har ett starkt inflytande över vilka riktlinjer som skall råda för människors liv. Connell betraktar den andra positionen, *delaktig manlighet* både som en närhet till den *hegemonisk dominanta* positionen och en form av allians med makten, ett medlöperi. Männerna kompromissar och förhandlar med de kvinnor som de delar vardagslivet med. Ur Connells modell skiljer man mellan delaktighet och förhandling. I det vardagliga livet måste män ideligen förhandla med kvinnor och även med andra män, vilket leder till förändringar i konstruktionen av det manliga. Män har ofta en benägenhet att återgå till den *hegemonisk dominanta* maskuliniteten, och bli delaktig i återskapandet av maktpositionen (Johansson, 2000).

Den tredje positionen enligt Connells hierarki är *underordning*. Hegemoni innebär dominans i samhället som helhet, där det finns specifika relationer av över- och underordning mellan män exempelvis vita mäns dominans över svarta, medelklass över arbetare. Relationer mellan över- och underordning struktureras och återskapas genom tillämpningar av både materiell och symbolisk karaktär. Symbolisk karaktär innefattar kulturella, språkliga, sociala och rättsliga tillämpningar. ”Bög” och ”svartskalle” är exempel på kulturella och språkliga benämningar (Hydén & Månsson, 2006). Connell menar att det fortfarande finns stark tabu som reglerar gränserna mellan det manliga och det kvinnliga. Män som överträder dessa gränser ses ofta som homosexuella och ”feminina” och som underordnar andra män. I vilken

utsträckning det blir accepterat att experimentera med sådana tabu och gränser, desto otydligare blir skiljelinjen mellan förhandling och underordning (Johansson, 2000).

Sammanfattning

Eliasson och Ellgrim (2006) menar att kön alltid kan kopplas till någon grad av makt, då mannen har mer makt än kvinnan. Könsmaktsordningen förklarar mäns våld mot kvinnor utifrån olika nivåer, det olika nivåerna är *individnivå*, *strukturell nivå* och *kulturell nivå*.

Robert W Connell menar att kön uppkommer i ett system av relationer, istället för att urskilja manligt och kvinnligt som ett objekt. Förhållandet mellan könen konstrueras och förändras genom tid, och formas i interaktion med de samhälleliga strukturerna och de vardagliga relationerna mellan kvinnor och män. Connell urskiljer en hierarkisk ordning gällande manlighet, där män intar olika positioner, i förhållande till varandra, till kvinnor och till makten (Hydén & Månsson, 2006). De tre olika positionerna i den manliga hierarkin är: *hegemonisk- dominant*, *delaktig* och *underordnad* (Johansson, 2000).

Kapitel 5 Analys

I detta kapitel redogör och kopplar vi samman det empiriska underlaget, tidigare forskning samt teorier. Analysen är uppbyggd utifrån karaktärsdrag, orsaker samt behandling.

De våldsamma männens karaktärsdrag

Alla intervjupersonerna har utifrån möten med de våldsamma männen upplevelser av att man inte kan urskilja specifika sociala skillnader på samhällstillhörighet, inkomst eller arbete. Samtliga intervjupersonerna har erfarenhet av att de misshandlande männen kommer från alla möjliga sammanhang och bakgrunder. Per Isdal (2001) menar genom den tidigare forskningen samt den pågående att man har försökt karaktärisera vilken typ av man som utövar våld. Forskningen kan dock inte fastställa några speciella personlighetsdrag hos den typiska misshandlaren. Dock visar forskningen att män är överrepresenterade (Isdal, 2001).

Mona Eliasson (1997) kan urskilja tre olika karaktärsdrag hos män som utövar våld: svartsjuka, osäkerhet samt en känsla av maktlöshet. Majoriteten av intervjupersonerna har erfarenheter som liknar Mona Eliassons (1997) aspekt om att maktlöshet och osäkerhet är utmärkande drag hos de misshandlande männen. Ytterligare karaktärsdrag intervjupersonerna kan se är att männen är otrygga i sig själva och har svårt att finna sin mansroll i relationen. Männen känner sig även mindervärdiga och har dålig självkänsla, de upplever även att de är åsidosatta och blir frustrerade över sin situation.

”annars skulle jag vilja säga att det inte är män som kommer hit, som är trygga och är lugna i sin mansroll, god självkänsla, gott självförtroende och vet att man duger och att man är bra på saker och ting och är älskad på sätt och vis. Utan i regel är det män som har något problem med att hitta sin roll och känner sig mindre värda och i underläge och ofta kanske i verbalt underläge gentemot framförallt sin partner”. P5

Per Isdal (2001) menar att de misshandlande männen känner sig åsidosatta, otrygga och oförstådda. Hälften av de professionella intervjupersonerna har erfarenheter av att de misshandlande männen har svårt att hantera konflikter i en relation, och de vet inte hur de ska hantera och lösa dem på ett konstruktivt sätt. Intervjuperson 3 har erfarenhet av att männen

har svårigheter att uttrycka sig och att sätta sin egen gräns. Per Isdal (2001) menar att våldet är meningsfullt för att det tjäna sitt syfte, som är att återta kontrollen och makten. Ytterligare menar han likt intervjupersonernas upplevelser av männen att de misshandlande männen har en brist på inflytande och möjlighet att påverka och hitta lösningar samt utvägar. Utifrån intervjupersonernas upplevelser och erfarenheter kan vi tolka och dra en slutsats över att det gemensamma för männen är att de väljer att lösa konflikter med våld. Vi kan koppla detta till könsmaktsordningen genom att de misshandlande männen känner sig åsidosatta, och männen accepterar inte detta eftersom männen ska ha all makt. Därför tar männen till våld för att bli prioriterade, trygga och förstådda.

Orsaker till mannens våld mot kvinnan i en nära relation

Individnivå

Uppväxtförhållande

Samtliga intervjupersoner har erfarenhet av att den vanligaste orsaken till våld är att männen själva har erfarenhet av våld under sin uppväxt. De förtydligar att de flesta män de träffar har själva varit utsatta för våld, eller att de har bevittnat våld i familjen. Per Isdal (2001) menar att den viktigaste orsaken till våldsamt beteende på individnivå, är misshandel och övergrepp under uppväxten. Sonkin m.fl. menar att kliniska studier visar på att många misshandlande män själva har varit utsatta för fysiska och/eller sexuella övergrepp i barndomen, eller bevittnat våld i hemmet, enligt Eliasson (1997). Detta förklarar inte varför vissa män tar till våld på grund av deras uppväxtförhållanden, då många upplever samma sak men inte utövar våld senare i livet (Eliasson, 1997).

Intervjuperson 6 har en uppfattning om att barn som har bevittnat eller upplevt våld i sin uppväxt uppvisar ett dysfunktionellt beteende senare i livet. Det dysfunktionella beteendet kan yttra sig genom att pojkar blir mer utåtagerande medan flickor blir inåtagerande.

Ytterligare förtydligar intervjuperson 6 att man kan se ett klart samband mellan erfarenhet av våld i uppväxten och våldsbeteende senare i livet. Per Isdal (2001) menar att detta dock inte är hela förklaringen eftersom det finns många som har blivit utsatta men inte använder våld och tvärtom. Samtliga intervjupersoner har erfarenhet av att männens erfarenhet av våld under uppväxten inte är hela förklaringen till deras våldsbeteende. De menar att många män som har utsatts för våld och övergrepp under sin uppväxt trots detta inte utsätter andra.

Intervjuperson 5 menar att männens uppväxtförhållande har en väldigt stor betydelse för vilken syn mannen får gällande hur en relation ska se ut och fungera. Ytterligare avgörande uppväxtförhållanden menar intervjuperson 5 är familjesituationen, det vill säga hur har familjemodellen sett ut? Hur var relationen mellan föräldrarna? Hur har mannen hanterat föräldrarnas skilsmässa? Vad har syskonen haft för betydelse? Hur såg relationen ut däremellan? Andra faktorer intervjuperson 5 har erfarenhet av är om mannen har fått kärlek, omvårdnad och blivit utrustad med förmågan att känna empati för andra och leva sig in i och förstå andra. Detta är faktorer man lär sig under uppväxten och är oerhört viktiga för att bli en trygg individ. Intervjuperson 5 anser att de män som har blivit utsatta för våld under uppväxten inte per automatik tar till våld senare i livet. Om mannen inte har fått kärlek, ingen bekräftelse på att han duger och att han har behövt prestera för att få kärlek, så kan detta vara orsaker till att mannen utövar våld. Han menar utifrån sina erfarenheter att mannen kan hamna i ett våldsbeteende av andra orsaker än att ha blivit utsatt för våld själv. Intervjuperson 5 belyser vikten av kärlek, att det är något som ligger i vår grundtro.

”Jag tror nämligen att man kan bli vaccinerad mot våld, det man får av kärlek, omtanke och gränser, tydliga konsekvenser, mycket social interaktion med varandra” P5.

Per Isdal (2001) har kommit fram till ytterligare faktorer som inverkar på individnivån under uppväxten vilket kan vara uppfostran, tidigare trauman och förluster samt olika biologiska faktorer. Intervjuperson 4 menar utifrån sina erfarenheter att männens uppväxtförhållande har stor inverkan på männens beteende senare i livet. Han tydliggör att det inte är helt avgörande, eftersom många går igenom samma sak men ändå inte blir våldsmamma eller destruktiva. Samtidigt menar han att det spelar roll i den meningen att det kan leda till felaktiga föreställningar och tolkningar. Ytterligare menar intervjuperson 4 att mannen kan sakna färdigheter, att de inte har fått lära sig hur man löser konflikter. Jobbiga trauman i uppväxten kan även vara en orsak till männens våldsbeteende. Sammanfattningsvis menar intervjuperson 4 utifrån sina erfarenheter att orsaken till männens våldsbeteende är ett spektra av många olika faktorer. Det gemensamma är att mannen tänker på ett destruktivt sätt och tolkar situationen fel.

Vi tolkar utifrån intervjupersonernas erfarenheter av arbetet med de misshandlande männen samt Per Isdals (2001) forskning att våld i uppväxten är den vanligaste orsaken till att män

utövar våld mot kvinnor. Intervjupersonerna förtydligar att de misshandlande män de träffar har erfarenheter av våld genom att de själva har varit utsatta, eller att de har bevittnat våld i familjen. Per Isdal (2001) menar att den viktigaste orsaken till våldsamt beteende på individnivå är misshandel och övergrepp under uppväxten. Ytterligare faktorer som inverkar på individnivå under uppväxten är enligt Per Isdal (2001) uppfostran, tidigare trauman och förluster samt olika biologiska faktorer. De ytterligare faktorerna som Per Isdal (2001) nämner har även några av intervjupersonerna erfarenheter av.

Missbruk

Alla intervjupersonerna har erfarenhet av möten med männen där missbruk ses som en utlösande faktor men ingen avgörande grund till mannens våldsproblem. Intervjuperson 4 tror att det är vanligt att missbruk leder till mer våld, personen tror att en miljö där det förekommer missbruk är också en miljö där det förekommer mer våld. I en miljö där det förekommer missbruk är det mer tillåtet att det förekommer våld, tröskeln är lägre i denna miljö. Samhället reagerar inte lika starkt om en missbrukare blir slagen, enligt intervjuperson 4. Eliasson och Ellgrim (2006) hänvisar till officiell statistik över de män som misshandlar sin partner vilket visar på att det finns vissa grupper av män som är överrepresenterade.

Eliasson och Ellgrim (2006) menar att de överrepresenterade grupperna i statistiken är män med låg social status, kriminella och missbrukare. Av detta kan vi se att intervjupersonerna ser missbruk mer som en utlösande faktor än en grund för våldsproblematiken.

”Jag har jobbat med missbrukare i så många år och jag kan inte se att det finns något i deras beteenden som skulle visa på att de är mer våldsbenägna” P1.

Detta motsäger Eliassons och Ellgrims (2006) forskning eftersom de menar att män med missbruk är en överrepresenterad grupp som utövar våld mot kvinnor. Per Isdal (2001) menar vad intervjupersonerna har erfarenhet av, att missbruk inte är en avgörande grund för mannens våldsproblem. Hans forskning visar att man inte kan fastställa några typiska personlighetsdrag hos den typiska misshandlaren, enda sambandet man kan urskilja är att män är överrepresenterade.

Intervjuperson 6 har erfarenhet av att majoriteten av de män han har träffat inte har något alkoholmissbruk, men att möjligheten finns att när våldet introduceras är männen berusade. Efter en tid avvecklar männen sitt drickande och kan även slå när de är nyktra. Alkohol kan fungera som en bidragande faktor till våldets uppkomst. Ytterligare nämner intervjuperson 6 ett fall där en man har ett ganska omfattande missbruk, och den misshandlande mannen menar att han bara slår när han är full och han kommer inte riktigt ihåg det. Under mötet med den misshandlande mannen framkommer det att han gör ett aktivt val genom att han endast slår kvinnor. Även ifall den misshandlande mannen enligt sig själv saknar kontroll över situationen, väljer han ut sina offer med omsorg. Sammanfattningsvis kan vi koppla in könsmaktsordningen i och med att den misshandlande mannen väljer ut sina offer som då är kvinnor. Det våld mannen utövar är även kontrollerat. Könsmaktsordningen menar att män har mer makt än kvinnor, därför väljer mannen ut kvinnan som offer och våldet blir därmed kontrollerat. Könsmaktsordningen menar likt intervjuperson 6 att den misshandlande mannen väljer ut sina offer som är kvinnor, detta på grund av att de har lägre makt.

Intervjuperson 5 menar att när man tar droger eller alkohol fungerar våra psykiska spärrar sämre och man har sämre koll på sig själv. Därför hade en situation med våld som uppstått i hemmet kunnat undvikas om man inte hade druckit. En erfarenhet intervjuperson 5 har är att de misshandlande männen ser sig själva som världens snällaste när de är nyktra, men då de blir onyktra blir de lättirriterade och våldsamma. I dessa situationer menar intervjuperson 5 att det bästa de våldsamma männen kan göra är att sluta dricka helt. Slutligen menar han att missbruk relaterat till våld endast är en utlösande faktor och inte en avgörande grund till männens våldsproblematik, dock menar han att det är en viktig aspekt.

”Ja, men visst kan det vara påverkan av alkohol och droger. Men att det skulle vara orsaken det vill jag inte säga direkt, att det är orsaken, det är fortfarande så att det är människan bakom alkoholen som gör detta och det finns en annan botten i det ” P5.

Vi tolkar sammanfattningsvis att intervjupersonernas erfarenheter stämmer överrens med Per Isdals (2001) uppfattning om att män med missbruksproblematik inte är mer våldsbenägna än andra män. Hälften av intervjupersonerna menar att missbruk kan vara en utlösande faktor till våldet men inte en avgörande grund för våldsproblematiken. Eliasson och Ellgrim (2006)

menar att män med missbruk är en överrepresenterad grupp, vilket intervjupersonerna inte har erfarenheter av.

Individuella psykiska sjukdomar och problem

Samtliga intervjupersoner menar att psykiska sjukdomar och problem kan vara förekommande och ha en viss betydelse, men det ses inte som en vanlig orsak till mannens våldsbeteende. Intervjuperson 1 är osäker på om psykisk sjukdom kan ses som en orsak till mannens våldsbeteende, men har ett exempel på en familj han arbetar med i dagsläget. Mannen och kvinnan har varit skilda i över tio år och mannen är psykisk sjuk. Den psykiskt sjuka mannen förföljer fortfarande sin fru trots skilsmässan för tio år sedan. Intervjuperson 1 menar på att psykisk sjukdom kan vara en faktor som medverkar till att mannen förföljer kvinnan i ett längre skede. Ytterligare menar han att en man utan psykisk sjukdom troligen hade gett upp lättare, eller hittat någon annan kvinna att trakassera och utöva våld mot.

Könsmaktsordningen förklarar mäns våld mot kvinnor genom männens egna individuella problem, vilket kan handla om psykisk sjukdom. Detta förklarar intervjuperson 1 resonemang hur individuella psykiska problem kan kopplas till mannens våldsbeteende (Eliasson & Ellgrim, 2006).

Intervjuperson 5 menar på att det finns vissa sjukdomar som har en direkt inverkan på människans humör, han nämner män som har haft problem med sköldkörteln. Han menar att mannens sköldkörtel producerar för lite hormoner och detta påverkar hans humör negativt. Ytterligare menar han att mannens negativa humör kan bidra till en hög stressnivå som kan vara både slitande och skadlig för mannens hälsa. Intervjuperson 5 har en uppfattning om att de män som har ett temperament de har svårt att kontrollera, kan bidra till att de blir psykiskt instabila. Intervjuperson 5 menar likt Eliasson och Ellgrim (2006) att individuella problem kan vara en orsak till männens våldsbeteende, eftersom de belyser att psykologiska och individuella förklaringar måste synliggöras då samhälliga och individuella faktorer samverkar.

Sammanfattningsvis kan vi utifrån intervjupersonernas erfarenheter tolka att individuella psykiska problem och sjukdomar inte i så stor utsträckning ligger till grund för männens våldsproblematik. Könsmaktsordningen ser de misshandlande männens individuella problem som en orsak till våldsbeteendet, vilket majoriteten av intervjupersonerna inte har erfarenhet av.

Vanmakt, Makt och Kontroll

Enligt Eliasson och Ellgrim (2006) lever vi i könsmaktsordningen, det innebär att vi alltid ska analysera relationer mellan könen men även koppla till begreppet makt.

Alla intervjupersonerna anser att makt och kontroll är den mest avgörande drivkraften till våldets uppkomst. De menar att de misshandlande männen vill återuppta den makt som de har förlorat och vill få kontroll över situationen. Majoriteten av intervjupersonerna menar att våld alltid kan kopplas till makt och kontroll. Intervjuperson 6 tror att våld har den funktionen att man antingen återtar makt eller så försäkrar man sig att man fortfarande har makt.

”Våldet kan ses som ett aktivt försök att återta kontrollen över en situation, det gäller ju stort sett i alla situationer där våld förekommer. Om det är en polis, en väktare eller vad det nu är kan jag tänka mig dörrvakten som inte släpper in fyllot, fyllot blir arg för att han inte har kontroll över situationen. Han ger sig på dörrvakten för att få kontroll, dörrvakten i sin tur när situationen inte går att kontrollera längre så blir han tvungen att brotta ner honom för att få kontroll. Då använder man våld som ett medel för att återta kontrollen över en situation. Där tror jag att våld har den funktionen antingen återtar man våld eller så försäkrar man sig att man fortfarande har makt” P6.

Intervjuperson 6 uttrycker att de misshandlande männens upplevelser av makt och kontroll kan se väldigt olika ut, men att de känner vanmakt. Mannen är ofta osäker på sitt förhållande, bär på en oro för om han duger i relationen eller om kvinnan är intresserad av någon annan man. Denna rädsla kan uttrycka sig i en kontrollerande svartsjuka, enligt intervjuperson 5. Mona Eliasson (1997) menar att vissa män brukar våld för att ge upprättelse för den makt och kontroll de anser sig ha rätt att utöva gentemot kvinnan, mannen brukar våld på grund av att makten är på väg att gå förlorad.

Intervjupersonerna menar likt Per Isdal (2001) att förklaringen på mäns våld kan ses som en reaktion på och ett försök att kontrollera vanmakt och maktlöshet. Vanmakten handlar om olika grader av maktlöshet och kan ses som brist på förutsägbarhet, översikt och kontroll. Männen upplever otrygghet, att de inte blir sedda, hörda eller förstådda. Känslomässig vanmakt är en form av maktlöshet i olika situationer, det kan handla om en osäkerhet inför

sina egna och andras känslor. Mannen kan inte kontrollera sina inre känslor, vilket resulterar i att han agerar ut dem på ett våldsamt sätt (Isdal, 2001) Intervjuperson 6 menar likt Per Isdal (2001) att man kan se våld som en form av kommunikation där det finns en avsändare, det finns ett meddelande och det finns en mottagare.

Intervjuperson 4 menar att vanmakt är ett exempel på en orsak till våldets uppkomst. Männen upplever vanmakt till exempel att kvinnan inte lyder honom eller att kvinnan inte vill kommunicera. Mannen tolkar situationen på ett destruktivt och negativt sätt, vilket leder till att han blir kontrollerande, enligt intervjuperson 4. Han tillägger ytterligare att makt och kontroll handlar om att mannen vill ha sista ordet. Han belyser också att man kan se detta utifrån olika perspektiv, då mannen vill ha sista ordet för att han är man eller för att han har rätt. Det är stor skillnad mellan vilket perspektiv man ser det utifrån. Ser man det utifrån att han alltid har rätt kan det koppas till makt.

” Ja..man tolkar situationen hon har på sig en klänning, varför tar hon på sig den klänningen? Vad betyder den? Varför ska hon ha den på jobb? Jaha okej, har hon ett förhållande?..istället för att hon vill vara snygg på jobbet, helt okej!” P 4

Sammanfattningsvis menar samtliga intervjupersoner utifrån deras erfarenheter av arbete med män som misshandlar, att makt och kontroll är den största drivkraften till mäns våld. Intervjupersonerna menar likt Per Isdal (2001) att förklaringen på mäns våld kan ses som en reaktion på och ett försök på att kontrollera vanmakt och maktlöshet. Intervjupersonerna menar likt Mona Eliasson (1997) samt Per Isdal (2001) att en av orsakerna till männens våld är att männen anser sig ha rätt till makt och kontroll över kvinnan. De misshandlande männen upplever att makten är på väg att gå förlorad och av den anledningen utövar de våld.

Strukturell nivå

Männens överordnade position i samhället

Rebecka och Russell Dobash har genom sin forskning kommit fram till fyra orsaker till mäns våld mot kvinnor i närstående relationer. Orsakerna är svartsjuka och en känsla av äganderätt, mäns förväntningar på kvinnors arbete i hemmet, mäns känsla av att ha rätt att "straffa" sina hustrur/sambor och vikten av att upprätthålla mäns auktoritet (Eliasson, 1997). Intervjuperson 4 kopplar samman Rebeckas och Russells Dobash forskning med exemplet med kvinnan som tar på sig en klänning till jobbet och menar att mannen kan ha en förvriden kvinnosyn.

Mannen anser att klänningen visar på ett horaktigt beteende och detta grundar sig i mannens felaktiga uppfattning om kvinnorollen.

Intervjuperson 6 har erfarenheter av att samtliga män han har träffat har en föreställning och förväntning på kvinnans roll i familjelivet. Ytterligare har intervjuperson 6 erfarenhet av att patriarkala maktstrukturer finns kvar i dagens samhälle och har väldigt stor betydelse.

Intervjuperson 6 menar likt Johnsson-Latham att patriarkala maktstrukturer formar individens handlingar, genom detta kan man analysera mäns våld mot kvinnor enligt den strukturella nivån, enligt Eliasson och Ellgrim (2006). Utmärkande för den patriarkala maktstrukturen är att den utgör sociala system där män är överordnande kvinnor (Eliasson & Ellgrim, 2006).

Intervjuperson 6 håller med om att patriarkala maktstrukturer kan finnas kvar i familjelivet.

"De har en föreställning om en femtiotals amerikansk city komp, där mannen har en lite fluga och så, och frun står i köket och barnen springer, det är så mysigt. De beskriver att många av sina våldsepisoder har de förberett sig inför en mysig kväll..alltså en tv-kväll eller så. Att det skall vara mysigt, att de har en väldigt idealiserad bild av familjelivet så att säga. När det inte blir så känner mannen sig åsidosatt, finns nästan alltid en maktlöshet, finns nästan alltid en frustration" P6.

Könsmaktordningens strukturella nivå, menar att mäns våld är en förklaring av det samhälle som råder. Det rådande samhället uppmuntrar och gör det möjligt för individuella män att dominera, kontrollera och till och med bruka våld mot kvinnor (Eliasson & Ellgrim, 2006).

Intervjuperson 3 menar att en orsak till mäns våld beror på hur samhällets kontext ser ut och

är invävt med makt och kontroll. Historiskt sätt menar intervjuperson 3 att det inte är någon självklarhet att vi ska ha samma villkor. Eliasson & Ellgrim (2006) menar att de olika strukturerna i samhället vilar på olika normer som skiljer män och kvinnor åt. Familj, föräldraskap och arbetsliv är exempel på strukturer i samhället. Intervjuperson 3 menar att könet i relationen har en stor betydelse eftersom mannen är fysiskt starkare än kvinnan och man går sällan på någon som är starkare än sig själv.

Enligt Robert W Connell uppkommer kön i ett system av relationer, i dessa relationer lever män och kvinnor utifrån sina typiska könsroller. Han menar att man inte bör urskilja manligt och kvinnligt som ett objekt. Vidare menar han att förhållandet mellan könen konstrueras och förändras, detta i interaktion med strukturerna i samhället och de vardagliga relationerna mellan kvinnor och män (Johansson, 2000). Intervjuperson 5 menar att ojämlikheten i samhället mellan könen är en viktig orsak. Det är männen som har de höga lönerna och som har de viktiga uppdragen, detta speglar sig i att männen får en överordnad position till kvinnan. Han menar att vissa män har svårt att förena positionen i samhället med ett jämställt förhållningssätt i familjelivet. Intervjuperson 5 anser likt Connell, att könen konstrueras i interaktion med samhällets struktur, som i detta fall kan vara arbetslivet (Johansson, 2000). Männen har svårt att vara överordnad i arbetslivet samtidigt som han ska vara jämlik med kvinnan i hemmet, enligt intervjuperson 5.

Connell har kommit fram till en hierarki gällande manlighet, där män placerar sig i olika positioner, gentemot andra män, kvinnor och makten (Hydén & Månsson, 2006). De olika positionerna i den manliga hierarkin är hegemonisk-dominant, delaktighet och underordnad. Den hegemonisk-dominanta positionen innefattar de män som har ledande positioner inom näringsliv och statliga sektorn (Johansson, 2000). Connell menar likt Intervjuperson 5 och intervjuperson 1 att det finns någon form av överordning i samhället, genom att män har fler av de arbeten som är välbetalda och mer styrande. Enligt Connell uppnår dessa män en dominerande manlighet och har makt genom att de kan påverka hur samhället utformas (Johansson, 2000). De misshandlande männen som intervjupersonerna exemplifierar kan enligt könsmaktsordningen delas in i hegemonisk-dominanta positionen. Eftersom männen tillhör den hegemonisk-dominanta positionen har de misshandlande männen ett dominerande synsätt gentemot kvinnan.

”jag tror att det är så att våra könsroller ställer ju olika krav på oss, jag för nuvarande tror att det är svårare för män att få ihop sin könsroll till att både vara jämlik, demokratisk och samtidigt bära de här traditionella värderingarna att man ska vara familjeförsörjare och var den som beskyddar sin familj och allt detta” P5.

Sammanfattningsvis menar majoriteten av intervjupersonerna att de har erfarenheter av att männens överordnade position i samhället kan ses som en orsak till männens våldsproblematik. De misshandlande männen har svårt för att besitta en hög position i samhället samtidigt som de ska vara demokratiska och delaktiga i familjelivet. Connell menar att det finns en överordning i samhället där männen intar en högre position, vilket ger männen ett dominant förhållningssätt mot kvinnan.

Social kontext

Majoriteten av intervjupersonerna har erfarenheter av att mannens sociala kontext har en viss betydelse för mannens våldsproblematik, och kan ses som en utlösande faktor. De menar dock att mannens sociala kontext inte är det som är grunden. Intervjuperson 2 har erfarenhet av att kriminalitet och arbetslöshet är utlösande faktorer. Kriminalitet är ett tillstånd då mannen har lite kontroll och arbetslöshet innebär att mannen känner sig mindervärdig och försöker därför återta kontrollen genom våld

”Det tror jag har betydelse, naturligtvis som en utlösande faktor både arbetslöshet och kriminalitet. Kriminalitet är ett tillstånd där man har lite kontroll, bland kriminella så är det ju våldet som omsätter och kompletterar, så visst har det betydelse och arbetslöshet är en situation då man kan känna sig mindervärdig” P2.

. Intervjuperson 5 har liknande erfarenhet, att arbetslöshet kan få mannen att känna att han inte duger och upplever genom detta utanförskap. Han tydliggör att de män som är utrustade med en inre trygghet inte påverkas av om de blir arbetslösa. Männen har en känsla av att detta kommer att ordna sig, och behöver därför inte börja gräla och slåss med sin partner.

Intervjuperson 1 menar att männens arbetslöshet inte har så stor betydelse, då det handlar om männens eget psyke. Det har ingen betydelse om männen arbetar eller är arbetslösa, inte

heller om de är välbetalda eller inte. Eliasson och Ellgrim (2006) menar att de grupper av män som är överrepresenterade i statistiken är män med låg social status, kriminella och missbrukare. Intervjuperson 1 har erfarenheter som inte samstämmer med Eliasson och Ellgrim (2006) statistik. Intervjuperson 1 menar vidare att kriminalitet är våldet i sig. Är man kriminell har man lättare för att gå över gränsen och man ser sina handlingar på ett icke bekymmersamt sätt. Könsmaktsordningen ser på kriminella män som en grupp av män som lättare utövar våld mot kvinnan.

Intervjuperson 6 menar att de män han träffar inte är socialt utsatta, männen innehar sysselsättning och är arbetsföra. Hans uppfattning är att männen är väletablerade män med materiell och ekonomisk trygghet, samt lever under trygga omständigheter. Sammanfattningsvis menar han att männens sociala kontext inte är någon självklar orsak till våldet utan fungerar mer som en utlösande faktor.

Sammanfattningsvis tolkar vi detta utifrån intervjupersonernas erfarenheter att männens sociala kontext har en viss betydelse för männens våldsbeteende, och ses som en utlösande faktor men inte som en grund till våldet. Könsmaktsordningen kopplar samman detta genom att män som är arbetslösa känner sig mindervärdiga och maktlösa. Vidare anser könsmaktsordningen att män har mer makt än kvinnor, och arbetslöshet påverkar männen negativt eftersom det händer något oförutsägbart i den sociala kontexten, vilket leder till att männen tar till våld.

Kulturell nivå

Familjekulturer

Majoriteten av intervjupersonerna har erfarenheter av att kulturella traditioner och annat etniskt ursprung än svenskt har en betydelse för våldets uppkomst.

Intervjuperson 2 menar utifrån sina erfarenheter av män med våldsproblematik att familjekulturer har en viss betydelse för våldets uppkomst. Han menar ytterligare att våld är vanligare i andra kulturer där man har ett annat synsätt på våld. Många andra kulturer kan se våld som en del i uppfostringen av barn. Det var inte allt för lång tid sedan man tillät barnaga i Sverige. Detta menar intervjuperson 2 fortfarande har en påverkan på vissa kulturer i det svenska samhället, då de lever kvar i sina traditionella familjekulturer. Intervjuperson 2 tror

även att det kan ha betydelse att man fortfarande tillåter barnaga i England, våldet blir en del av vardagen och våldet blir mer accepterat. Intervjuperson 2 är osäker på om våld mot kvinnor i närstående relationer är vanligare i England än i Sverige, men han menar ändå att det har en viss betydelse.

Intervjuperson 5 har erfarenhet av att ojämlikhet mellan könen är en viktig faktor till våldets uppkomst. Han menar vidare att pojkar och flickor av tradition skiljer sig åt genom att pojkar tränar sig på att slåss redan som små. Flickor däremot tränar sig på att ta hand om varandra och vara kompisar, flickor är alltså mycket mer sociala. Han menar ytterligare att dessa skillnader mellan könen bär vi med oss in i vuxenlivet och lämnar oss aldrig riktigt. Han tillägger att i vissa kulturer ska mannen alltid ha sista ordet, kommer mannen då i underläge på grund av att han inte fick sista ordet tar han till våld som en åtgärd. Intervjuperson 5 menar att i den traditionella svenska kulturen är det självklart att man sänder ut i stort sätt bara män i krig. Han menar ytterligare att de misshandlande männen har svårt att få ihop sin könsroll, att både vara jämlik, demokratisk och samtidigt bära de traditionella värderingarna, samt att vara familjeförsörjare och beskyddare. Slutligen menar intervjuperson 5 att den misshandlande mannen har svårt för att hantera de olika positionerna. Svårigheten med att hantera de olika positionerna kan leda till att mannen tar till våld mot sin kvinna.

Gemensamt för intervjuperson 1 och 2 är att deras erfarenheter kring männens konflikthantering är kulturellt betingat sedan lång tid tillbaka då människan levde primitivt som exempelvis jägare. Historiskt sätt löste männen konflikter genom att slåss och gå i kamp. I krissituationer i dagsläget faller männen tillbaka till det ursprungliga beteendet och utövar våld mot kvinnan.

Intervjuperson 1 menar att det förekommer våld i andra kulturer men med hänvisning till den barnaga som tilläts i Sverige för inte så längesedan. Det var en del av uppfostringsmetoden, vilket kan ha en påverkan på våldet idag. Ytterligare menar intervjuperson 1 att det finns många olika etniskt grupper, men har ingen erfarenhet av att våld förekommer mer i någon specifik grupp. Intervjuperson 4 har samma upplevelser som intervjuperson 1 av att misshandlande män med annat etniskt ursprung än svenskt inte använder mer våld än svenska män. Han har erfarenhet av män med annat etniskt ursprung än svenskt har uttryckt att män i deras kultur är de som har rätt, för att de är män. Men intervjuperson 4 har upplevelsen av att i grund och botten är det samma för svenska män och för män med annat etniskt ursprung än

svenskt. Han förklarar att män med annat etniskt ursprung än svenskt är mer öppna, med att uttrycka att det är tillåtet i min kultur. Svenska män säger inte rakt ut att de har rätt att utöva våld på grund av deras kultur. Intervjuperson 4 menar också utifrån sina erfarenheter att både svenska män och män med annat etniskt ursprung än svenskt ser sig själva som att det är kvinnan som har fått övertaget.

Intervjuperson 6 har erfarenhet av att många män har en föreställning om att det var bättre förr, då kvinnorna stod vid spisen och visste sin plats. Förr levde man ut sina typiska könsroller på ett traditionellt vis, där kvinnor fick vara kvinnor och män fick vara män. Intervjuperson 6 har erfarenheter likt intervjuperson 1 och 2 gällande våldets historiska härkomst. Han menar att mannen historiskt sätt har haft rätt att styra och kontrollera, exempelvis husbondens plikt att få tjänstefolket på gården att följa honom, där våld var en tillåten metod. Han menar att vi bär med oss rester historiskt sätt och tror därför att kulturella traditioner kan ligga till grund för våldets uppkomst. Slutligen menar intervjuperson 6 utifrån sina erfarenheter att vi har en föreställning om kärnfamiljens varande, där ingen utomstående får ifrågasätta och lägga sig i familjeangelägenheter. Detta gör att våldet lätt kan introduceras, bevaras och utövas utan att det ifrågasätts.

Sammanfattningsvis tolkar vi detta som att kulturella traditioner har en viss betydelse för våldets uppkomst, då majoriteten av intervjupersonerna har erfarenheter av detta. Könsmaktsordningens kulturella nivå förklarar orsaker till våldet genom de förståelseramar, normer och värderingar mannen har som sitt försvar för våldet mot kvinnan. Gällande män med annat etniskt ursprung än svenskt har majoriteten av intervjupersonerna ingen erfarenhet av att det finns skillnader mellan män med annat etniskt ursprung än svenskt och svenska män gällande våldsbenägenhet. Hamberg & Hastings undersökte 200 våldsamma mäns personlighetsdrag men kunde inte hitta några specifika personlighetsdrag som kännetecknade den typiska misshandlaren, enligt Eliasson (1997). Könsmaktordningen förklarar mannens våld mot kvinnan utifrån den kulturella nivån genom att mannen ska ha mer makt och vara den som bestämmer i huset. Mannen upplever att kvinnan har fått övertaget och tar därför till våld. Slutligen kan vi tolka detta som att män med annat etniskt ursprung än svenskt inte är mer våldsbenägna än svenska män. Maskulinitet förklarar mannens våld mot kvinnan utifrån dominans i samhället samt den makt mannen har gentemot kvinnan.

Behandling

Den misshandlande mannen kommer i kontakt med intervjuperson 3 genom att mannen själv kontaktar verksamheten, han kan vara anonym då verksamheten inte för några journaler.

Intervjuperson 3 arbetar utifrån Per Isdals behandlingsmetod ATV, alternativ till våld, som är samtalsmetodik med KBT-inriktning. Han menar att han i genomsnitt per år har 20 män som han träffar i behandling och av dem blir endast 4-5 hjälpta. Intervjuperson 3 tar utifrån ATV upp i behandlingen känslor och tankar mannen upplever när han utövar våld mot kvinnan. I behandlingen lär sig mannen att uttrycka sina känslor på ett konstruktivt sätt istället för att slå.

Den misshandlande mannen kommer i kontakt med intervjuperson 4 genom anmälningar från polisen, hänvisning från andra kollegor eller andra myndigheter, kvinnojourer, advokater och genom anmälningar som är det vanligaste sättet. Intervjuperson 4 arbetar utifrån KBT, där han har en egen modell som han har hämtat från många olika sorters behandlingsmetoder som han kallar kopus. Kopus består av sex dimensioner, som består av ansvar och säkerhet, insikt, kunskap, färdighet och framtid. Intervjuperson 4 menar att modellen är mest inspirerad av behandlingsmetoden ATV. Första steget i behandlingen innebär att man fokuserar på motivation och säkerhet. Mannen måste vara motiverad och det måste finnas en säkerhet över att våldet inte upprepas, i alla fall under kontakten med behandlaren. Vidare fokuserar man på ansvar vilket innebär att den misshandlande mannen tar ansvar för vad han har gjort och att han inte skyller på kvinnan. Därefter fokuserar man på att den misshandlande mannen ska få insikt och att han skall förstå varför han misshandlar. Färdigheter fokuserar man på därefter, vilket många av de misshandlande männen saknar. Behandlaren försöker lära ut kommunikationsfärdigheter, social färdigheter och problemlösningfärdigheter. Sist i behandlingen fokuserar man på framtiden. Den misshandlande mannen går tillsammans med behandlaren igenom vad han har lärt sig, vad han kommer att bära med sig i framtiden om han hamnar i en jobbig situation. De fokuserar på framtiden för att mannen ska bära med sig ett skydd mot att använda våld framöver. Intervjuperson 4 har i genomsnitt träffat 75 män genom året och av dessa är cirka 20 män som stannar kvar genom hela behandlingen. Intervjuperson 4 har ingen statistik gällande hur många män som återfaller i sitt våldsbeteende efter avslutade insatser.

Den misshandlande mannen kommer i kontakt med intervjuperson 1 och 2 genom att mannen själv kontaktar verksamheten, genom socialförvaltningen, kontakt med advokater, polisen,

brottsofferjouren men det vanligaste sättet är att den misshandlande mannen kommer inifrån organisationen. Intervjuperson 1 och 2 vet inte hur många män som återfaller i sitt våldsbeteende efter avslutade insatser men de tror att det är många män som gör det.

Den misshandlande mannen kommer i kontakt med intervjuperson 5 genom att mannen själv kontaktar verksamheten, blir tipsade om verksamheten och genom verksamhetens broschyr som finns tillgänglig på andra myndigheter. Intervjuperson 5 arbetar med samtal individuellt eller i grupp, där man i samtalen försöker göra mannen mer medveten om sig själv och sina beräkelsegrunder. I samtalen handlar det om att ta fasta på och prata om det våldsamma, då man går över gränsen genom att skrika, skrämman och slå. Genom samtalen försöker man att mildra mannens offerattityd och göra honom ansvarig för sina handlingar. Han ska ta ansvar för sitt liv och sitt agerande gentemot sig själv och andra. Samtalen ska bidra till att den misshandlande mannen hittar alternativ till våld och ta reda på vad ilskan och aggressiviteten innehåller. Intervjuperson 5 uppger att det är män mellan trettio till femtio år som främst söker behandling. Intervjuperson 5 har i genomsnitt träffat cirka 30 till 50 män genom året.

Den misshandlande mannen kommer i kontakt med intervjuperson 6 genom kommunens förvaltningar, polisen, sjukvården och andra myndighetspersoner som kan hänvisa till verksamheten. Intervjuperson 6 har ett samarbete med polisen, där han träffar män som är häktade för kvinnomisshandel. Hela verksamheten är frivillig. Intervjuperson 6 arbetar utifrån ATV med inriktning på KBT, där han inledningsvis försöker sänka aggressionsnivån och få våldet att dämpas under den tid de träffas. De fyra första gångerna är väldigt kognitivt inriktat, senare i behandlingen tas orsakssamband upp. Ramen för behandlingen är tio samtal kognitivt, därefter sker det efter mannens behov. Ytterligare kan intervjuperson 6 erbjuda stödsamtal för kris, motiverande samtal och individuell behandling. Han har även gruppbehandling och eventuell pappagrupp på gång, då många av de misshandlande männen är svaga i sin föräldraroll och barnen känner inget förtroende för sin pappa. I nuläget anser intervjuperson 6 att han inte kommer i kontakt med män med annat etniskt ursprung än svenskt, vilket han hade önskat. I ett led att komma tillrätta med problemet har han i åtanke att använda kontaktpersoner med kulturell kompetens för kortare utbildning, för att kunna arbeta in mot den gruppen.

Intervjuperson 6 arbetar idag med fem aktiva och fem uppsökande misshandlande män. Största delen av arbetet innebär att söka upp den misshandlande mannen och förmå mannen

att söka upp hans verksamhet. Utöver behandlingsarbetet utför intervjuperson 6 föreläsningar, uppsök och mycket informationsspridning. Intervjupersons 6 förhoppning är att han ska kunna nå ut till någonstans mellan 20 till 30 misshandlande män om året, det är vad de motsvarande verksamheterna runt om i landet, i Landskronas storlek tar emot. Intervjuperson 6 har ingen statistik gällande hur många misshandlande män som återfaller i sitt våldsbeteende efter avslutade insatser. De misshandlande männen kostar samhället otroligt mycket pengar i form av sjukskrivningar för partnern och sig själv, sjukvårdskostnader, polisutryckningar, behandlingsverksamheter, multipla kostnader som dysfunktionellt beteende hos barn och ytterligare sidokostnader som tillkommer.

Intervjuperson 6 hänvisar till Socialstyrelsens beräkningar på indirekta och direkta kostnader för mäns våldsanvändande där det kostar Sverige mellan 2,7 till 3,3 miljarder årligen. I beräkningarna har man inte räknat med de multipla kostnaderna som att socialt kapital dräneras, etableringen av nya företag, tron och övertygelsen om att vi lever i ett bra samhälle, att människor är villiga att investera gemensamt och det viktigaste är människans lidande.

Sammanfattningsvis kan vi tolka detta som att samtliga intervjupersoner använder sig av samtalsterapi i behandlingen av de misshandlande männen. Majoriteten av intervjupersonerna arbetar utifrån Per Isdals (2001) behandlingsmetod ATV. Utifrån intervjupersonernas erfarenheter av arbetet med de misshandlande männen och Per Isdals (2001) forskning, kan vi tolka det som att behandlingsmetoden ATV är en välanvänd behandlingsmetod i arbetet med de misshandlande männen.

Kapitel 6 Slutdiskussion

I detta kapitel redogör vi för våra egna tankar som uppkommit under arbetets gång och förslag på vidare forskning inom ämnet. Vi börjar med en sammanfattning av vad analysen visade utifrån karaktärsdrag, orsaker samt behandling.

Sammanfattning

Samtliga intervjupersoner menar likt Per Isdal (2001) att det inte går att urskilja specifika sociala skillnader över samhällstillhörighet, inkomst eller arbete. De misshandlande männen kommer från alla möjliga sammanhang och bakgrunder. Alla intervjupersonerna menar att den vanligaste orsaken till att män använder våld är att de misshandlande männen själva har

varit utsatta eller bevittnat våld under uppväxten. Samtalsterapin är den behandlingsmetod som används i behandlingen av de misshandlande männen. Majoriteten av intervjupersonerna arbetar utifrån Per Isdals (2001) behandlingsmetod ATV. Vi blev väldigt förvånade över att det är så många män som själva har varit utsatta för våld under sin uppväxt. Vår uppfattning var att våld under uppväxten hos männen kunde vara förekommande, men inte alls i så stor utsträckning. Med denna insikt förstår vi hur viktigt det är att arbeta förebyggande och att uppmärksamma barn i familjer där det förekommer våld.

Efter att vi avslutat och sammanställt vår undersökning kan vi se att vi har kunnat besvara både syftet samt frågeställningarna, vilket vi från början hoppades på. Teorierna vi valde anser vi var väl passande till forskningsämnet. Utifrån den empiri vi har erhållit kan vi se att de professionellas erfarenheter i arbetet med misshandlande männen är samstämmiga på de övergripande forskningsfrågorna. Inom vissa forskningsfrågor kunde man dock urskilja mindre olikheter gällande de professionellas erfarenheter om orsaker kring männens våldsbeteende. Samtliga intervjupersoner har erfarenheter av att det inte går att urskilja specifika sociala skillnader över samhällstillhörighet, inkomst eller arbete. Resultatet av vår undersökning visar att det går att urskilja vissa karaktärsdrag hos den misshandlande mannen, exempelvis att mannen är otrygg i sig själv, har svårt att finna sin mansroll i relationen, känner sig mindervärdig och har dålig självkänsla.

Vår föreställning av vad som karaktäriserar den misshandlande mannen var innan undersökningens påbörjande att det är män som har dåligt självförtroende, är otrygga och kontrollerande. Vår bild av den misshandlande mannen är att det handlar om en osäker man som är väldigt orolig för att förlora sin kvinna. Han blir därför besatt och väldigt kontrollerande gentemot kvinnan, vilket leder till att han exempelvis tar till våld. Alltså stämde vår föreställning överens med vad resultatet visade.

Våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem som kostar det svenska samhället 2,7 till 3,3 miljarder kronor per år (Socialstyrelsen, 2006). Misshandlande män är de som är orsaken till samhällsproblemet. Genom att enbart rikta insatser mot kvinnorna kommer man inte åt samhällsproblemet. Det stora samhällsproblemet är drivkraften till att vi genomförde denna undersökning. Resultatet av undersökningen har lett till att vi har fått nya funderingar kring insatser och behandling. Våra funderingar handlar om hur viktigt det är att inte enbart kvinnan får hjälp, utan att man även uppmärksammar de misshandlande männen och barnen i familjen.

Resultatet av undersökningen visar på att våld under uppväxten är den vanligaste orsaken till att män utövar våld. Därför menar vi att barnen måste uppmärksammas då risken finns för att barnen senare i livet kan utsätta andra för våld. Eftersom de själva har haft erfarenhet av våld under uppväxten.

Efter avslutad undersökning kan vi se att vi har lärt oss mer om forskningsämnet och har fått ny kunskap som vi kommer att ta med oss i vår framtida yrkesroll inom socialt arbete. Vår uppfattning är att mäns våld mot kvinnor är ett problem som vi sannolikt kommer att komma i kontakt med i olika situationer som socionom i socialt arbete. Empirin har bidragit till kunskap som vi inte hade kunnat uppnå genom att enbart läsa litteratur kring ämnet, och vi hade heller inte uppnått samma känsla och inlevelse kring ämnet, utan det verkliga mötet med fältet. Vi är medvetna om att vårt forskningsområde har undersökts och forskats om tidigare och påvisat liknande resultat. Vidare anser vi att vårt forskningsområde aldrig kan bli fulländat utan behöver alltid lyftas fram och vara ett aktuellt forskningsområde.

Utifrån den litteratur och empiri vi har tagit del av kan vi inte fastställa någon statistik eller utvärdering över hur många av de misshandlande männen som återfaller i sitt våldsbeteende. Vi anser att uppföljning är en viktig del i arbetet med de misshandlande männen, detta för att utvärdera om männen har återfallit i sina våldsbeteenden. Utvärderingen behövs även för verksamhetens utveckling.

På tio år har antalet anmälda fall av misshandel mot kvinnor över 15 år ökat med 7000 anmälningar, där tre av fyra misshandelsfall mot kvinnor över 15 år var bekant med gärningsmannen (www.bra.se). Vi har en uppfattning om att ökningen kan bero på att kvinnor idag är mer självständiga och tar för sig i samhället. Idag utbildar sig fler kvinnor än män på universitet, vilket gör att kvinnorna blir mer eftertraktade och tar för sig mer på arbetsmarknaden. Eftersom kvinnan satsar på karriär samt utbildning bidrar detta till att kvinnan bildar familj i ett senare skede, vilket skiljer sig från den traditionella bilden av familjen. I dagens relation delar man jämlikt på hushållsarbetet samt utgifter, vilket en del män kan ha svårigheter med. Männen känner konkurrens och blir osäkra på sin manlighet genom att kvinnan tar för sig mer och tar över vissa traditionella uppgifter som anses tillhöra mannen. Deras osäkerhet leder till att de misshandlande männen exempelvis utövar våld.

När uppsatsen nu går mot sitt slut har vi funderat på ytterligare forskningsfrågor kring ämnet. Undersökningen är enbart inriktad mot de professionellas erfarenheter och upplevelser av de misshandlande männen, därför skulle det vara intressant att se om vi hade fått ett liknande resultat om vi hade undersökt männens egen syn på sitt våldsbeteende. En forskningsfråga vi i efterhand har tänkt på är om vi hade fått ett annat resultat om vi hade intervjuat kvinnliga behandlare. Samtliga intervjupersoner i vår undersökning är män, vi hade tyckt att det hade varit intressant att intervjua kvinnliga behandlare, då vi kunde ha sett olikheter kopplat till kön. En fundering är att undersöka kriminalvårdens behandlingsprogram, då de verksamma behandlarna är både män och kvinnor. Detta för att kunna få kvinnliga behandlares erfarenheter av att arbeta med män som slår kvinnor. En ytterligare forskningsfråga som hade varit intressant att undersöka är behandlingsmetodernas tillförlitlighet och funktion, samt att undersöka statistik gällande mäns återfall i våldsbeteende. Vår sista forskningsfråga är hur man kan förebygga mäns våld mot kvinnor i en nära relation, och då rikta in insatserna på varje individ i familjen. Vi anser att hela familjen påverkas negativt på ett eller annat sätt om det förekommer någon form av våld i hemmet.

Referenslista

Aspers, Patrik (2007) *Etnografiska metoder*, Malmö: Liber AB.

Backman, Jarl (1998) *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.

Brottsförebyggande rådet (2009) BRÅ:s officiella hemsida.

Eliasson Mona & Ellgrim Barbro (2006) Sveriges Kommuner och Landsting *Mäns våld mot kvinnor i nära relationer*, Katarina Tryck.

Halvorsen, Knut (1992) *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Hyden, Margareta & Månsson Sven-Axel (2006) "Kön i teori och praktik" i Meeuwisse Anna, Sunesson Sune, Swärd Hans (red) *Socialt arbete en grundbok*. Stockholm: Natur och Kultur.

Isdal, Per (2001) *Meningen med våld*. Gothia AB Förlagshuset.

Johansson Anna & Öberg Peter (2008) "Biografi och livsberättelseforskning" i Jacobsson Katarina, Eliasson-Lappalainen Rosmari, Meeuwisse Anna, Swärd. (red) *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur och Kultur.

Johansson Thomas (2000) *Det första könet? Mansforskning som reflexivt projekt*. Lund: Studentlitteratur.

May, Tim (2001) *Samhällsvetenskaplig forskning*, Lund: Studentlitteratur.

Repstad, Pål (1999) *Närhet och distans, kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Internetkällor

Brottsförebyggande rådet (2009) ”Misshandel mot kvinnor” (elektronisk), *BRÅ:s officiella hemsida* <http://www.bra.se/extra/pod/?action=pod_show&id=7&module_instance=2> (2009-05-12)

Brottsförebyggande rådet (2008) ”Tema statistik: Våld i nära relationer (elektronisk), *BRÅ:s officiella hemsida* <http://www.bra.se/extra/pod/?action=pod_show&id=895&module_instance=12> (2009-05-12)

Socialstyrelsen (2006) ”Kostnader för våld mot kvinnor -en samhällsekonomisk analys” (elektronisk), *Socialstyrelsens officiella hemsida* <http://www.socialstyrelsen.se/NR/rdonlyres/9712D14F-29E7-474D-B139-1CB8780CF59D/6701/200613134_rev.pdf> (2009-06-03).

Bilagor 1

2009-04-14

Informationsbrev!

Hej!

Våra namn är Stina Johansson och Linda Jacobsson, vi studerar 6:e terminen på Socialhögskolan Campus Helsingborg. Vi skall skriva en C-uppsats om; Mannens våld mot kvinnan. Syftet med denna uppsats är att undersöka vem mannen är som misshandlar kvinnan. Detta utifrån de professionellas synvinklar, samt vilka insatser männen kan erbjudas.Handledare för detta arbete är Carina Tigervall, universitetslektor Lunds Universitet.

Metoden som vi har valt att använda oss av är kvalitativa intervjuer bestående utav cirka 15 frågor. Under och efter arbetet med C-uppsatsen kommer informanterna att vara helt anonymiserade. Vi har gjort ett etiskt övervägande och genom den undersökning vi skall genomföra anser vi att nyttan väger tyngre än den kränkning som uppstå för de berörda individerna. På grund av detta kommer vi att intervjua socialsekreterare som arbetar med männen, och då inte männen själva. Samtycke måste hämtas in innan intervjutillfällena.

Vi kommer enbart att använda de insamlade uppgifterna i arbetet med att uppnå vårt forskningsändamål. Vi kommer att ge intervjupersonerna utrymme att yttra sig över känsliga delar som berör undersökningen. Därefter erbjuder vi intervjupersonerna att ta del av resultatet samt godkänna det.

Handledare: Carina Tigervall, [REDACTED]

Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar

Stina Johansson mobil: [REDACTED]

Linda Jacobsson mobil: [REDACTED]

Bilaga 2

Intervjuguide!

Inledande frågor

Hur länge har du arbetat här?

Vad har du för utbildning?

Har du någon tidigare erfarenhet av arbete med män som har våldsproblematik?

Vilka/vilken arbetsmetod använder ni i arbetet med männen?

Hur definierar ni våld inom er organisation?

Intervjufrågor

Hur kommer männen i kontakt med er?

Hur ser statistiken ut gällande antalet män som söker hjälp?

Vad karaktäriserar mannen som slår kvinnan i en nära relation?

Vilka insatser kan er organisation erbjuda männen med våldsproblematik?

Hur många män återfaller i sitt våldsbeteende efter avslutade insatser?

Vilka orsaker tror du ligger bakom mannens beteende?

I vilken utsträckning tror du att mannens uppväxtförhållande ligger till grund för våldsproblematiken i mannens parrelation?

I vilken utsträckning tror du att mannens sociala kontext, exempelvis arbetslöshet och kriminalitet ligger till grund för våldsproblematiken i parrelationen?

I vilken utsträckning tror du att individuella psykiska problem eller sjukdomar ligger till grund för våldsproblematiken i parrelationen?

I vilken utsträckning tror du att missbruksproblem ligger till grund för våldproblematiken i parrelationen?

I vilken utsträckning tror du att mannens behov av makt och kontroll ligger till grund för våldproblematiken i parrelationen?

I vilken utsträckning tror du att ojämlikhet i samhället och mannens överordnade position ligger till grund för männens våldsproblematik i parrelationer, och i så fall på vilket sätt?

I vilken utsträckning tror du att kulturella traditioner och etniskt ursprung ligger till grund för våldproblematik i parrelationer?

I vilken utsträckning tror du att könet ligger till grund för våldsproblematiken i parrelationer?